Р Е З Ю М Е Т А

на д-р Златка Йорданова Кушелиева

във връзка с конкурс за „доцент“

в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки,

професионално направление 3.8. Икономика

научна специалност “Международни икономически отношения“

/ДВ, бр. 73,222 от 08.09.2017 г./

I. МОНОГРАФИЯ

1.1. Кушелиева, Зл. ДИСБАЛАНСЪТ В МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ, Пловдив, Изд. Имеон, 2017. ISBN 978-619-7180-94-7, 192 с.

Основният въпрос в настоящия труд е фокусиран върху един от фундаменталните проблеми в разавитието на международните икономически отношения между обособени стопански субекти – дисбалансите и световностопанските взаимодействия.

Първата глава е посветена на проблема в икономическата теория и педставя третирането му в утвърдени школи и течения. Във втората глава се очертават дисбалансите в международните икономически отношения, потърсени са причините, закономерностите и тенденциите в тях. В третата, основната структурна единица се отделя специално внимание на множеството фактори, обуславящи дисбалансите – икономически, политически, институционални, социални.

Изследването в монографията се оказва значимо по въпроса на наболялата тема за дисбалансите в международните икономически отношения. Обусловени от неравномерното разпределение на природните ресурски и неравноправния достъп до тях, подсилвани от неравномерното политическо и икономическо развитие, дисбалансите са реален фактор в отношенията между икономическите системи, като произвеждат ефекти върху всички области на обществения живот.

Авторът обръща особено внимание на тези въпроси, които представляват голямо предизвикателство за икономическата наука.

Отредена е специална роля на дисбалансите в международните икономически отношения. Изследването не остава на равнището на абстрактно логични съждения. То завършва с глава, посветена на България, като се прави опит за осмисляне на проблемите, пред които се изправя страната ни, във връзка с дисбалансите в международните икономически отношения.

II. СТАТИИ

2.1. Кушелиева, Зл. 2017. СЪЩНОСТ НА БИЗНЕС СРЕДАТА В МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ. Списание за наука „Ново знание“, ВУАРР, Пловдив, 6-2, стр. 54-58.

В настоящата статия се разглеждат ролята и значението на факторите, влияещи върху бизнес средата в международните икономически отношения на предприятията в национален и международен аспект. Изследвани са взаимозависимостите в световен мащаб, като са изведени резултати за влиянието на международните политически и икономически промени върху бизнес средата на националните и наднационалните компании.

Специално внимание е отредено на факторите, оказващи влияние върху международната бизнес среда. Описан е начинът, по който бизнес средите въздействат на предприятието чрез политическите, икономическите ,социалните, технологичните, глобалистичните фактори. Показана е взаимовръзката между политическият режим и политическата обстановка, която неминуемо оказва влияние и рефлектира върху международните икономически отношения.

2.2. Кушелиева, Зл. 2017. ДИСБАЛАНСИТЕ В МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ КАТО ФАКТОР ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА СИГУРНОСТ. Списание за наука „Ново знание“, ВУАРР, Пловдив, 6-2, стр. 60-64.

В настоящото научно изследване е разгледан проблемът за сигурността в момента, във всички нейни форми, която е една от най-важните условия за мирния плодотворен труд на световната общественост.

Тя се проявява в различните сфери на обществена дейност. В съществуващото постоянно напрежение между Великите сили , несъмнена е ролята на дисбалансите в икономическите отношения между тях, като тя продължава да създава и е естествено, винаги да създава такова напрежени, което да поставя на изпитание международната сигурност.

Естествено е да се приеме, че между двете явления – сигурност и дисбаланси в международните икономически отношения – съществува пряка връзка, както и реципрочна зависимост – колкото по-мощни по размах са икономическите дисбаланси, толкова по-силна е проявата на несигурността и обратно.

По принцип, икономическите дисбаланси имат многостранно въздействие върху несигурността. Обикновено най-напред се повявява икономическата несигурсност. Международната сигурност изисква елиминиране или редуиране на дисбалансите в международните икономически отношения, като дестабилизиращ сигурността фактор.

2.3. Кушелиева, Зл. 2017. ЕВРОПА В МНОГОПОЛЮСНИЯ СВЯТ НА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВИ ВЕК. Списание за наука „Ново знание“, ВУАРР, Пловдив, 6-3, стр. 83-88.

Развитието на процеса на глобализацията през периода на прехода от XX към XXI век наложи нова социалнополитическа и културна диференциация. Държавите вече не са изолирани, не са автономни в задоволяването на политическите си интереси. Те са свързани помежду си и са взаимозависими. Освен това се премина от двуполюсна към многополюсна световна система. В нея Европейският съюз играе особена роля. Той е единствената регионална организация, която не само се запази, но и се разширява. Също така гарантира на гражданите си мир, свобода, високо качество на живот, което му създава специфична привлекателност в световното общество. Естествено, той също е подложен на кризи, каквито бяха дълговата криза, напускането на Великобритания и временните успехи на национални антиевропейски партии и движения. Устояването на тези кризи му дава възможност да постигне по-висока степен на интеграция, разчитайки на солидарността на страните членки и на гражданите на ЕС, обединявайки всички европейски страни и народи от Атлантика до Пасифика, включително и Русия.

2.4. Кушелиева, Зл. 2017. ИКОНОМИЧЕСКИЯТ ИНСТРУМЕНТАРИУМ НА „МЕКАТА СИЛА“ В МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ. Списание за наука „Ново знание“, ВУАРР, Пловдив, 6-3, стр. 77-82.

„Меката сила“ е комплексен инструмент на международната политика. Тя представлява организирана съвкупност от взаимодействия и взаимоотношения, предопределена в голяма степен от психологическия елемент. Нейни основни качества са привличането, убеждаването и легитимността. „Меката сила“ действа в международните отношения посредством сложен инструментариум, съставен от действия във военната, политическата, икономическата, културната, спортната, идеологическата, религиозната сфери, но всички нейни прояви трябва да бъдат подкрепени от икономическия инструмент. За тази цел много държави са създали специални органи. Очаква се „меката сила“ да бъде основен инструмент на международната политика през идващата епоха.

2.5. Кушелиева, Зл. 2007. Правното понятие „замърсяване на морската среда“. Сп. Търговско право, год. 16, бр. 2, стр. 112-120.

Опазването на морската среда се разглежда като един от най-актуалните проблеми на нашата съвременност. В контекста на установяването на пеавната й защита както на национално, така и на международно ниво, се анализира правното понятие „замърсяване на моркста среда“. Анализът е насочен ктм очертаване на това правно понятие в българското и международното законодателство и международните споразумения.

2.6. Кушелиева, Зл. 2007. Морската среда като обект на правна защита. Сп. Търговско право, год.16, бр. 3, 97-105.

Опазването на мпркста среда като природен ресурс оказва значително влияние върху развитието на икономиката, а очертаването на нейната правна същност като обект на правна защита има значение и за реализацията на юридическата отговорност за нейното замърсяване. Статията анализира съдържанието на разглежданото понятие в контекста на различните подходи и предлага дефиниция, която я определя като комплексен компонент на околната среда и обект на правна защита.

2.7. Кушелиева, Зл. 2007. Политиката на Европейския съюз по опазване на морската среда. Сп. Общество и право, бр. 8, стр. 76-86.

Политиката на ЕС по опазване на морската среда се разглежда като част от екологичната политика, детерминирана преди всичко от от вкологичната и икономическата ситуация в страните-членки. Статията представя и анализира дискусионни въпроси относно опазване на водите и морската среда и подчертава значението на отчитането на спецификата на морската среда като обект на правна защита.

2.8. Кушелиева, Зл. 2008. Екологичната политика на Република България по опазване на морската среда от замърсяване. Сп. Търговско право, год. 16, бр. 2, стр. 75-86.

Статията прави анализ на екологичната политика на Република България по опазване на морската среда от замърсяване и прави изводи и препоръки за усъвършенстване на правната уредба.

2.9. Кушелиева, Зл. 2016. Развитие на отношенията между църквата и държавата в България. Rivista critica di diritto canoniko molticonfessionale, numero 3, 39-44.

Статията прави историческа ретроспекция на развитието на отношенията между църквата и държавата в България, акцентирайки на връзката с католицизма в международен аспект.

III. НАУЧНИ ДОКЛАДИ

3.1. Kushelieva, Zl. 2016. Legal Protection Of The Black Sea Coast Of Bulgaria. IBANESS Congress Series Conference Proceedings, Plovdiv, Bulgaria, p. 734.

The Black Sea coast is important for economic development and tourism of the Republic of Bulgaria. With the adoption in 2007 of the Law on the Black Sea coast (ZUCHK subsidiary application can find: Law on Environmental Protection (EPA - SG. 91 of 2002, amended. And suppl.), The Law on Spatial Planning (LSP -SG. 1 of 2001, amend. and suppl.) regional development Act (SG. 14 of 2004, amended. and suppl.), the Law on cadastre and property register (CPRA -SG. 34 of 2000, amended.), The water Act (WA -SG. 67 of 1999, amended. and suppl.), the Law on maritime spaces, inland waterways and ports of the Republic Bulgaria (LSSIWPRB -SG. 12 of 2000, amended. and suppl.) protected areas Act (PAA -SG. 133 of 1998, amended. and suppl.), the Law on biological diversity (LBD -SG. 77 of 2002, amended. and suppl.) concessions Act (CA -SG. 36 of 2006 -effective from 1.07.2006 amend. and suppl.) Act on waste management (WMA -SG. 53 of 2012, amended. and suppl.) health Act (PZ -SG. 70 of 2004 -effective from 1.01.2005 amend. and suppl.), the Law on Tourism (PA -SG. 30 of 2013 -effective from 03.26.2013 years), the Law on Access to Public Information Act (APIA -SG. 55 of 2000 amend. and suppl.), the Criminal Code (CC -SG. 26 of 1968, amended. And suppl.) and regulations thereunder.

3.2. Кушелиева, Зл. 2008. Управление на дейности по опазване на морската среда от замърсяване по вторичното право на Европейския съюз. Втора международна черноморска доброволческа конференция по търсене и спасяване – Варна, 2008. Сборник доклади, стр. 287-292.

Докладът представя правните проблеми, свързани с опазване на моркста среда от замърсяване. Разгледана е правната теория и практика по прилагане на екологичното законодателство, като вниманието е насочено към правните актове на ЕС, които имат задължителен характер и са адресирани до всички държави-членки.

3.3. Кушелиева, Зл. 2016. Екологичната политика на Европейския съюз и Република България по опазване на морската среда от замърсяване. Сборник с доклади от научна конференция „България и Балканите в условията на динамична международна среда“, ПУ „Паисий Хилендарски“, катедра „Международно исравнително право“.

Докладът представя екологичната политика на Европейския съюз по опазване на морската среда от замърсяване и връзката на българското законодателство с европейското, международните конвенции, които

регламентират споразумения за опазване на морската среда и аквакултурите.

3.4. Кушелиева, Зл. 2017. Екологичният и правен проблем по опазване на морската среда. Сборник с доклади от Юбилейна международна научна конференция „България на регионите“, ВУАРР 2017.

В настоящото изследване са посочени правните проблеми, относно опазване на морската среда от замърсяване, които са изключително актуални за нашата съвременност и ще продължават да бъдат такива. Известно е , че морската среда е важен компонент от околната среда. В зависимост от степента на замърсяването й се определят и развитието на важни дейности като туризъм, корабоплаване, добив на полезни изкопаеми, риболов, отглеждане на аква култури и не на последно място – здравето на хората. Посочена е необходимостта от специални правни актове в тази насока, както и обеденяването на усилията в отделните държави, синхрон, регламентиран в международните икономически и политически отношения.

IV. УЧЕБНО ПОМАГАЛО

4.1. Електронно учебно помагало по ФРАНЧАЙЗИНГ, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Учебното помагало съдържа осем части, представляващи самостоятелни научни изследвания, представянето на които е направено с цел приложение в учебния процес.

1. Кушелиева, Зл., ФОРМИ НА ФРАНЧАЙЗИНГА И ДОГОВОРНИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ КОНТРАГЕНТИТЕ МУ, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Изследвани са договорните отношения при франчайзинга, използвани, както в национален, така и в международен мащаб. Дефинирани са понятията за франчайзодател и франчазополучател. Анализирани са формите на франчайзинга, както и тяхната роля в тези отношения. Описани са различните престации – право върху стока или услуга, решения за обзавеждане и дизайн, начини за предоставяне на стоки и услуги, начини за реклама, обучение на персонал, осигуряване на машини и оборудване, осигуряване на суровини, подгов при организиране на доставките. Обхванати са възможните плащания по различните договори, които могат да се извършват, като приходи и процент от тях, печалба, възможност да бъдат уговаряни суми, които да не зависят от икономическите показатели на инвестициите.

2. Кушелиева, Зл., ФРАНЧАЙЗИНГ ПАЗАРЪТ В БЪЛГАРИЯ, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

В изследването е разгледана ролята на франчайзинга в България в условията на криза. Представени са отношенията му с различните видове бизнес, гаранциите и минимизирането на риска при вземане на решения в педприемаческите среди. Франчайзингът е определен, като най-сигурният и безрисков бизнес модел за предприемчивите по време на криза. Отразени са рисковете при подменянето на един франчайз модел с друг бизнес модел. Нагледно, чраз графики, е представен ръстът на франчайзинга у нас, срокът за възвращаемост на инвестициите при стартиране на оппределен франчайз бизнес. Посочени са големите световни вериги, които вече присъстват на българския пазар.

3. Кушелиева, Зл. МАРКЕТИНГ КОМУНИКАЦИИ ПРИ ФРАНЧАЙЗИНГ, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Изследвани са видовете и начините за реклама в условията на франчайзинг. Направени са изводи и са педложени препоръки за комуникации, според пазарната позиция на обекта. Налага се мнението ,че рационалната маркетингова комуникация влияе за успешен франчайз. Посочени са отделните, използвани комуникационни канали, като връзки с обществеността, промоции, директен маркетинг, лични продажби, интернет маркетинг. Отразена е и ролята на медиите, която също има значим принос за просперитета на франчайзинга.

4. Кушелиева, Зл., ФРАНЧАЙЗИНГЪТ „ОТВОРЕНА ПИСТА“ ЗА МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС В БЪЛГАРИЯ, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Изследвана е същността на франчайзинга, история и еволюция, ролята му като специфичен метод за организация на пласмента на стоки на национално и международно ниво. Сферата на дейност, проявлението му при организация на пласмента на стоки и услуги, прехвърлянето права на собственост. Разгледани са пазарните и финансови фактори, допринесли за появата, еволюцията и съвременната роля на франчайзинга като специфичен метод на търговия със стоки и услуги. Посочена е базата за развитието на търговските вериги, формите за създаване на франчайзинга, саморегулирането на франчайз индустрията, образуването на международната франчайз асоциация. Подчертани са възможностите, които разкрива франчайзингът и възходът му по време на криза.

Иновативните компании предлагат нови концепции и техники, с които го развиват и превръщат в мощен бизнес модел.

5. Кушелиева, Зл., ФРАНЧАЙЗИНГЪТ – БИЗНЕС МОДЕЛ НА ДЕЙСТВАЩИ ПРЕДПРИЕМАЧИ, В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Изследвани са материалните и финансови условия в САЩ при франчайзинг бизнес отношения. Представени са параметрите на „средния" франчайзинг, в условията на силно развит пазар. Изведени са проблемите у нас, при реализирането на франчайзинг отношения. Графиките показват параметрите им. Направена е характеристика н общата инвестиция, брой обекти на франчайз веригите у нас, средния срок на договорите. Доказва се, че франчайзингът е най-успешният бизнес модел в съвременния свят, с предположение, че истинският бум на развитието му предстои тепърва в България.

6. Кушелиева, Зл., СЛОЖНОСТТА НА ТЕХНОЛОГИИТЕ И ВЛИЯНИЕТО НА ИНОВАЦИИТЕ В УСЛОВИЯТА НА ГЛОБАЛНА КОНКУРЕНЦИЯ МЕЖДУ ФИРМИТЕ, Технически университет, град София, ТУ-филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Изследвани са проблемите в индустриалната икономика, разходите за научно-развойната и изследователска дейност, необходимите средства за внедряване на иновациите. Подчертано е, че тактическото планиране и управление на иновационното развитие, конкретизира мисията, целите и стратегията в областта на иновациите, точно определени планове, програми и проекти. Чрез него се обхваща цялостно процесът „изследване производство", т.е. от проблемните изследвания до внедряване в практиката на нови и усъвършенствани продукти, технологии, машини, съоръжения, апарати, материали, препарати, програмни продукти, автоматизирани системи за управление, стандарти, дизайн, организация, управление и други продукти на инженеринга и мениджмънта. Основна цел е създаване на единно планиране, управление и контрол на научноизследователската и развойната дейност. Дефинирана е необходимостта от въвеждането на данъчни преференции за финансиране на изследователски инфраструктури. Отразено е като препоръка, че всяка страна е необходимо на национално и регионално равнище да увеличи числеността на учените, да развива свои научни центрове и лаборатории, да осигурява нови материали.

7. Кушелиева, Зл., МЕТОДИ ЗА НАВЛИЗАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ГЛОБАЛНИ КОМПАНИИ В БЪЛГАРИЯ, Технически университет, град София, ТУ - филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

В изследването са отразени възможностите и необходимостта от интеграция на България в международните икономически стратегии на развитие и усъвършенстват та лидтека. Разгледани са отношенията с различните транснационални компании, както и основните моменти за изява на международния пазар. Франчайзингът е определен като вид стратегитеческа форма за проникване на международните пазари, която обикновено се прилага от компании с престижна търговска марка и утвърден имидж. Направена е характеристика на видовете франчайзинг, производствен и пласментен. От гледна точка на правото на конкуренцията, франчайзингът е вертикално интегриране на две предприятия, при което освен предоставянето на утвърдили се продукти, марки, практика срещу заплащане на лицензионно възнаграждение, се практикува уговаряне на цени, териториален обхват, начини и реклама на продажбите. Изведени са ползите от франчайзинг – договорите. Посочени са марки, които са много успешни и с придобита известност.

8. Кушелиева, Зл., БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИЯТА КАТО ОБЕКТ НА УПРАВЛЕНИЕ В МЕЖДУНАРОДНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СФЕРА, Технически университет, град София, ТУ - филиал Пловдив, Катедра Индустриален мениджмънт, януари 2017.

Изследвана е бизнес организацията, нейните функции, възможностите за реализация на национално и международно равнище. Основните й функции, като планиране, организация, реализиране, контролиране. Ролята на маркетинга, неговото ключово значение. Препоръчва се, маркетинговите специалисти да следят за развитието на пазара, да анализират промените, настъпващи в обкръжаваща среда. Ключът за постигане на целите на организацията е в това, да се определят нуждите и желанията на целевите национални и международни пазари, като се достави очакващото удовлетворение по по-ефективен начин от конкурентите – това е същността на маркетинга. Подчертана е значимостта на маркетинговото проучване, управлението на продуктите, респективно на услугите, създаването и поддържане на канали за реализация, дистрибуция, изборът на средства, подпомагащи реализацията, стимулиране на проджабите, формиране на цени, условия на доставка, планиране на маркетинговата дейност.